

конструкту. Ці особливості яскраво демонструють сутність постмодерного підходу розмиття кордонів та сумнівів в універсальності істини. Елементи постмодернізму в сучасному кінематографі слугують інструментом для осмислення складної та багатшарової реальності сучасного світу. Він продовжує залишатися важливим інструментом рефлексії сучасних культурних процесів та пропонує нові перспективи для осмислення світу в сучасних умовах розвитку культури. Водночас постмодернізм переосмислює роль автора, глядача і твору в умовах технологічної епохи. Використання інтертекстуальності, цитатності та іронії підкреслює нову форму взаємодії між твором мистецтва та аудиторією, яка стає не просто спостерігачем, а й активним співавтором смислу. Таким чином, постмодернізм виступає не тільки як культурний феномен, а й як спосіб адаптації мистецтва до світу, що стрімко змінюється.

Список використаних джерел:

1. Гребенюк Т. В. Художня культура українського постмодернізму (на матеріалі сучасної прози). Навчальний посібник з курсу “Культурологія”. Запоріжжя, 2007. 136 с.
2. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Чарлза Вінквіста та Віктора Тейлора. Переклад з англ. Віктора Шовкуна; наук. ред. Олексій Шевченко. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. 503с.
3. Стасюк Д. Постмодерн і антиутопічна кінофантастика. *Студії мистецтвознавчі*. 2017. Число 1. С. 30–36.

ЖІНКА І СУСПІЛЬСТВО В ТВОРАХ ІГОРЯ КАЧУРОВСЬКОГО ТА ЛЮКО ДАШВАР

Карина Краснощок

магістрантка кафедри

української і слов'янської філології та журналістики,

Херсонський державний університет,

E-mail: Karyna.Krasnoshchok@university.ks.ua

В історії розвитку суспільства жінки в різні періоди відігравали принципово різні ролі та посідали різні місця. Так, у давні часи жінки часто виконували важливі функції в родинному житті, забезпечуючи виховання дітей і ведення домашнього господарства. Вони були хранительками традицій, культури та знань, передаючи їх від покоління до покоління. Однак із розвитком цивілізації та встановленням патріархальних структур жінки поступово втрачали багато своїх прав і можливостей, ставши підлеглими й другорядними в чоловічому світі.

У середньовіччі жінки переважно обмежувалися домашніми обов'язками, хоча в деяких культурах вони могли мати певну автономію. У цей період

значна частина жінок працювала на полях або в ремеслах, проте їхня роль часто недооцінювалася. З часом, особливо в епоху Відродження та Просвітництва, жінки почали боротися за свої права, захищаючи право на освіту та участь у суспільному житті.

Сучасна епоха стала свідком величезних змін у сприйнятті жінки в суспільстві. Феміністичні рухи ХХ століття боролися за рівноправ'я, що призвело до досягнення багатьох юридичних і соціальних прав. Завдяки цьому сучасні жінки мають змогу працювати в різних професіях, реалізовувати свої амбіції, займатися наукою, мистецтвом і політикою, спортом. Однак, незважаючи на значні досягнення у сфері рівності, жінки продовжують стикатися з дискримінацією на робочому місці, нерівними заробітними платами, насильством на ґрунті статі та соціальними стереотипами, які зберігаються в культурі. Це свідчить про те, що навіть у сучасному суспільстві гендерні питання залишаються актуальними [1, с. 178-182].

Література служить важливим інструментом для розкриття цих питань і глибшого розуміння гендерних відносин. Через художні твори письменники здатні досліджувати та ілюструвати складні реалії, з якими стикаються жінки, відображаючи не лише їхні переживання, але й реакцію суспільства на ці виклики. Література стає майданчиком для обговорення дискримінації, насильства і стереотипів, за допомогою якого автори можуть ставити під сумнів традиційні уявлення про роль жінки в суспільстві.

Письменники ХХ – початку ХХІ ст., такі як Ігор Качуровський і Люко Дашвар, вносять значну частку до цієї дискусії, зображуючи жінок як активних учасниць суспільного життя, які не лише стикаються з труднощами, а й знаходять способи їх подолати. У їхніх творах жінки часто постають не просто жертвами системи, а як ініціатори змін, які прагнуть досягти рівноправ'я та самовираження. Це підкреслює, що жінки мають право на свої мрії, амбіції та цілі, і що їхні голоси мають бути почутими.

Ігор Качуровський, український письменник, есеїст і перекладач, у своїх творах часто представляє жінку як символ духовності, краси та натхнення. Це характерно як для його прози (наприклад, діалогія «Шлях невідомого», «Дім над кручею»), так і для його лірики. Доробок митця відзначається класичним підходом до зображення жінки, яка зазвичай асоціюється з природою та всесвітом. Наприклад, у вірші «Спогад», поет порівнює кохану з природними явищами, що підкреслює її чистоту та ідеальність:

*«Як промінь ясний на світанні,
Ти в душу мою увійшла,
Ти — відблиск вічності в безмежному коханні,
Жінка — всесвіту буття»* [2, с. 4].

Ця поетична картина створює образ жінки як утілення абсолютної краси й досконалості, яка перебуває поза межами реального світу. Для І. Качуровського жінка стає джерелом натхнення і гармонії, яка спонукає чоловіка до творчості та морального очищення [3, с. 55-56].

У вірші «Стежка» І. Качуровський розвиває тему жінки як провідниці в житті, що допомагає чоловікові знаходити свій шлях. Вона виступає не лише як

моральний авторитет, але й як джерело підтримки та натхнення, що допомагає витримати життєві випробування. Цей образ жінки є символом духовної сили та мудрості, яка веде чоловіка через труднощі та допомагає йому зберігати віру в себе.

Кохання в поезії Ігоря Качуровського має життєдайну силу: «В ті дні, коли не бачуся з тобою, я взагалі на світі не живу» [4, с. 129]. Це твердження підкреслює, наскільки глибоко і всепоглинаюче відчуття любові пронизує його існування. Кохання не лише надає сенс його життю, а й стає джерелом емоційної сили, яка допомагає долати труднощі повсякденності. Відсутність коханої людини сприймається як втрата самого життя, адже без цього почуття світ стає безбарвним і пустим.

Це ж стосується і прози письменника. Автор підкреслює духовну силу жінки, яка втілює внутрішню гармонію і водночас здатна підтримати інших. Для І. Качуровського жінка є не лише естетичним ідеалом, а й моральним зразком, що допомагає чоловікам орієнтуватися у складному світі [3, с. 55-56].

Любо Дашвар (Ірина Чернова), одна з найпопулярніших сучасних українських письменниць, представляє абсолютно інший підхід до зображення жінки та її ролі в суспільстві. Її героїні — це жінки, які стикаються зі складними життєвими ситуаціями, нерівністю, насильством, моральними дилемами, а також соціальним тиском. Дашвар зображує реалістичні образи жінок, які часто переживають внутрішній конфлікт між суспільними очікуваннями та власними прагненнями до свободи та самореалізації.

У романі «Село не люди», головна героїня Катерина зустрічається з жорстокими соціальними реаліями патріархального суспільства, де її роль визначена наперед. Катерина змушена пристосовуватися до життя в умовах постійного гендерного тиску, що нав'язує їй роль матері й дружини, відмовляючи у праві на самостійність та власний вибір:

«Тут, у селі, всі знали: жінка не має права вибору. Вона лише виконує те, що від неї вимагають: родити дітей, годувати чоловіка, дбати про родину. Але чи хтось колись запитав її, чого хоче вона?» [5].

Цей уривок показує, як суспільство диктує жінкам їхню роль, не залишаючи простору для індивідуального вибору. У творі Дашвар жінка зображена не як ідеалізована постать, а як реальна особа, яка бореться за право жити власним життям і вирішувати свою долю. Письменниця розкриває психологічні й соціальні аспекти цієї боротьби, звертаючи увагу на реальні виклики, з якими стикаються жінки в сучасному світі.

Інший її роман, «Мати все», розкриває ще більш складний жіночий образ. Головна героїня прагне досягти успіху в суспільстві, однак на її шляху постійно виникають перепони, пов'язані з гендерними стереотипами та дискримінацією. Вона стикається з тиском традиційних очікувань щодо жінки як матері та дружини, проте намагається боротися за своє право на самореалізацію:

«Я завжди хотіла бути кимось. Але світ змушував мене бути тим, чим зручніше йому» [6].

Ця цитата відображає соціальні реалії багатьох жінок, які часто змушені вибирати між особистими прагненнями та суспільними очікуваннями. Дашвар

піднімає питання особистого вибору жінки і того, як суспільство обмежує цей вибір через гендерні стереотипи. Жінка у Дашвар не просто пасивний споглядальник, вона є активною учасницею боротьби за свої права та свободи.

Порівнюючи твори Ігоря Качуровського та Люко Дашвар, ми бачимо два різні підходи до зображення жінки. Обидва підходи є цінними для розуміння її ролі в суспільстві. Качуровський наголошує на духовній силі та моральному авторитеті жінки, тоді як Дашвар підкреслює її здатність протистояти соціальним викликам і виборювати своє місце в суспільстві.

Таким чином, творчість Ігоря Качуровського та Люко Дашвар становить важливий внесок у літературну дискусію про жінку і суспільство, демонструючи, що боротьба за рівноправ'я та гідність жінок триває і в сучасних умовах. Їхні героїні, незважаючи на всі труднощі, знаходять сили для самовизначення, ставлячи під сумнів традиційні гендерні ролі і відкриваючи нові можливості для себе та наступних поколінь. Таким чином, література стає не лише відображенням реальності, але й потужним засобом соціальних змін, спонукаючи читачів до роздумів про гендерні стереотипи та необхідність їх подолання.

Список використаних джерел:

1. Слюсаренко Н. В. Роль та місце жінки в історії розвитку суспільства. *Педагогічний альманах: зб. наук. Праць*. Херсон : Вид-во РПО, 2006. Вип. 1. С.172-183.
2. Качуровський І. Спогад. *Літературна Україна*. 1996. № 10. С. 4.
3. Бобрик Д. Гендерні стереотипи у сприйнятті В. Винниченка та І. Качуровського. *Наш український дім: науково-популярний часопис для вчителів України та діаспори*. Ніжин, 2018. № 2. С. 55-58.
4. Качуровський І. Лірика. Львів: Астролябія, 2013. 386 с.
5. Дашвар Л. Село не люди: роман. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2010. 270 с. [Електронний ресурс] URL : <http://www.litmir.co/bd/?b=111993> (дата звернення: 11.10.24).
6. Дашвар Л. Мати все: роман. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. 336 с. [Електронний ресурс] URL : <https://litmir.club/br/?b=151894> (дата звернення: 12.10.24).